

Tijdschrift voor Neerlandistiek in Scandinavië en ommelanden

Carl Haarnack
September 2008

Black is beautiful. Rubens tot Dumas

In de Nieuwe Kerk in Amsterdam is tot 26 oktober de tentoonstelling 'Black is beautiful. Rubens tot Dumas' te zien. Hier worden zo'n 135 schilderijen, tekeningen, sculpturen en manuscripten getoond van Nederlandse- en Vlaamse meesters, zoals Rubens, Rembrandt, Jordaens, Breitner en Sluijters, waarop mensen met een donkere huidskleur zijn afgebeeld.

Niet eerder werden kunstwerken rond dit thema bijeengebracht. Centraal staat de aantrekkelijkheid en schoonheid van Afrikanen of, zo u wilt, mensen met een zwarte huid. Het gaat dus uitdrukkelijk niet om karikaturen en

*Jan van der Hoecke (1611-1651);
"Sibylle Agrippina", 1630*

*Simon Maris (1873-1935);
Negerinnetje, datering 1895 tot 1922*

stereotypen. Net zomin is slavernij een thema, alhoewel er niet aan te ontkomen valt dat veel van de afgebeelde personen slaaf was of een dienende rol vervulde. Kunsthistorica Esther Schreuder, die als gastcurator ruim zes jaar aan deze tentoonstelling werkte, wilde vooral laten zien hoe zwarte mensen in de afgelopen zeven eeuwen in de Nederlandse beeldende kunst zijn afgebeeld (en de Zuid-Nederlandse-, cq. Vlaamse beeldende kunst tot 1830). De collecties van musea in Nederland en België moesten nauwkeurig worden onderzocht omdat deze tot nog toe niet of nauwelijks op dit thema waren ontsloten.

*Nola Hatterman (1899-1984);
Op het terras, 1930*

*Jacob Jordaens (1593-1678);
Mozes en zijn Ethiopische vrouw, circa 1650*

Zwarte Afrikanen waren eerder in Nederland dan Nederlanders in Afrika. De Romeinse legers namen al Afrikanen mee naar de Nederlanden. Vanaf de dertiende eeuw vinden we zwarte trosselaars en 'kamermeesters' aan de Europese vorstenhuizen. Toen Schreuder aan haar onderzoek begon kon ze niet vermoeden dat er zoveel kunstwerken zijn waarop zwarte mensen zijn afgebeeld. Alleen Rembrandt heeft zo'n dertig kunstwerken gemaakt die aan dit criterium voldoen. De verwachting is dat meer onderzoek nog meer kunstwerken aan het licht zal brengen.

Voor wie op zoek is naar Scandinavische links komt ook aan zijn trekken. Black is Beautiful laat drie grote schilderijen zien van Albert Eckhout (Groningen, 1610-1655). Deze zijn in bruikleen gegeven door het Deens Nationaal Museum in Copenhagen. Ook het ijzersterke werk 'VanDalen' van de in Denemarken woonachtige kunstenaar Gillion Grantsaan (Paramaribo, 1968) neemt een prominente plaats in.

Carl Haarnack

www.blackisbeautifulamsterdam.nl
www.nieuwekerk.nl